

**Az omnibusztól a Tömeges Baleseti Egységig –
A tömeges baleset fogalma és gyakorlata a magyarországi
mentésügy egy és negyed évszázadában**

Debródi Gábor

Kresz Géza Mentőműzeum

Összefoglalás:

Napjaink sürgősségi gyakorlatának évszázados előzményei vannak. E rövid tanulmány a magyarországi polgári mentők gyakorlatát igyekszik az olvasó elé tárni, mely a 19. század utolsó harmadától napjainkig követi azon mentésszervezési elveket, melyek a legkritikusabb helyzetekben is egységes elvek alapján követelik meg a segítségre szorulókat ellátását. E fejlődés a hosszú 19. század első felében kezdődött, mely a napóleoni korszakban vált modellértékűvé. Eredményei a század vége felé kontinens-szerte alakuló városi mentőintézmények gyakorlatára is hatással voltak.

Hazai vonatkozásában különösen az 1948-49. évi forradalom és szabadságharc idején alkalmazott gyakorlat és a Magyar Királyi Államvasutaknál megszervezett vasúti mentés voltak azon katalizáló tényezők, melyek a későbbi tömeges sérült ellátás alapjait adták. Így kerül bemutatásra a korabeli vasúti mentőszolgálat, a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesületnél rendszerbe állított lóvontatású omnibusz, majd az első tömeges baleseti gépkocsi és jogutódjának, az Országos Mentőszolgálatnak egykori és mai gyakorlata. A tömeges baleseti egység indítása, a tömeges baleset fogalmának átalakulása és a mentésben résztvevők speciális képzése. Ez utóbbi sorai fontos részét képezik e rövid összefoglalásnak, melyek jelen korunk gyakorlatába igazítják az olvasót. A szerző nem titkolt célja, hogy a terjedelem adta korlátok figyelembe vételével is, de bemutassa a XXI. századi hazai mentőgyakorlatban a tömeges baleset fogalmának újradefiniálását, és a tömeges kárhelyek felszámolásának gyakorlatiasabb megközelítését. Az intézményesített mentőellátás keretében több mint egy évszázada fejlődik, formálódik a tömeges balesetek ellátásának gyakorlata, melynek történetéről szeretne a szerző a mentés iránt érdeklődők számára bővebb áttekintést kíván nyújtani.

Kulcsszavak: mentés, Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület, Országos Mentőszolgálat, tömeges baleset, tömeges baleseti egység

**From Horse-Drawn Omnibuses to Mass Accident Ambulance Units –
The Concept and Practice of attending to Mass Accidents in Hungary
in the Past One and a Quarter Century**

Summary

This short study presents a brief introduction to ambulance practices in Hungary, from the 19th century to today, with special emphasis on the treatment of mass accident patients. Organizing ambulance services has had a long history, with the Napoleonic Era giving impetus to the development of civilian ambulance services throughout Europe.

In Hungary, the 1848-1849 War of Independence and the Hungarian Royal State Railways's rescue system served as catalisators to the development of mass ambulance services. The railway's ambulance service, the horse-drawn omnibus of the Budapest Voluntary Ambulance Service, the first mass ambulance unit, and the National Ambulance Service's past and present practices are presented in this study. The practice of attending to mass accidents has been developing in the framework of institutional ambulance services for over a hundred years, and the author of the present study would like to highlight this development to all those interested in ambulance services.

Keywords: rescue, Budapest Voluntary Ambulance Service, National Ambulance Service, mass accident, mass ambulance unit

Irodalom

1. <http://www.whonamedit.com/doctor.cfm/3018.html>
2. 5/2006. (II.7.) EüM rendelet a mentésről.
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0600005.EUM
3. Steffi Sams. Dominique Jean Larrey – Surgeon in Chief of Napoleon’s Armies. The Royal College of Surgeons of England.
<https://www.rcseng.ac.uk/library/blog/dominique-jean-larrey-surgeon-in-chief-of-napoleons-armies>
4. Bencze Béla. Mentésügy Magyarországon (1887-1987). Magyar Mentésügy. **1987**; 2: 49-52.
5. Csatóry Lajos. A vasúti egészségügy kézikönyve. Budapest - Ullmann József **1905**.
6. A tömeges események meghatározásáról, a riasztásról és a dokumentációról. 38/2012. sz. Főigazgatói Utasítás. Budapest – Országos Mentőszolgálat **2012**.
7. Debrődi Gábor. A magyarországi mentésügy története (1769-2012). Készült a szervezett magyarországi mentés 125. évfordulóján. Budapest - Magyar Oxyologiai Társaság **2012**.
8. Debrődi Gábor. Mentés a síneken (1882-1931). Orvostörténeti Közlemények. **2006**; 51: 147-164.
9. Debrődi Gábor. 116 éve történt. A tömeges baleset fogalma az 1890. évi mentőszaksajtóban. Mentők Lapja, **2006**; 2: 10.
10. Felkai Tamás. Magyar mentéstörténet. In Cselkó László (szerk.): Jubileumi emlékkönyv a szervezett magyar mentés centenáriuma. Budapest - Országos Mentőszolgálat, **1987**; 7-59.
11. Kapronczay Károly. A magyarországi közegészségügy története 1770-1944. Jogalkotás, közegészségügyi intézmények, szakirodalom. Budapest - Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Egyetem Közegészségtani Intézet. /Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára./ Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár, **2008**.
12. Kovách Aladár. A Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület húsz éves története. Mentők Lapja. **1908**; 5: 60-66.
13. Körmöczy Emil: Ötven éves a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület. In A Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület jubileumára 1887-1937. Budapest - Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület **1937**
14. Miguel A. Faria, Jr. Dominique-Jean Larrey: Napoleon's Surgeon from Egypt to Waterloo. Journal of the Medical Association of Georgia. **1990**; 693-695.
<http://www.haciendapub.com/articles/dominique-jean-larrey-napoleons-surgeon-egypt-waterloo>
15. Pap Zoltán et al (Szerk.): Jubileumi évkönyv az Országos Mentőszolgálat megalakulásának ötvenedik évfordulójára. Budapest - Országos Mentőszolgálat **1998**.
16. Szilágyi Aladár. Nagyvárad jeles szülötte, a hadi medicina úttörője (2.) (2012);, Nagyvárad, Biharország.
<http://www.biharmegye.ro/node/1424>
17. Strihó Gyula. A Budapesti Önkéntes Mentő-Egyesület története. 1887. évi május hónap 8.-1897. évi május hónap 8. Az egyesület évtizedes jubileumának emlékére. Budapest - Pesti Könyvnyomda-Részvény-Társaság **1897**.
18. Utasítás tömeges szerencsétlenségek esetére. Mentők Lapja. **1890**; 5: 151-155.